

ZIMNÉ OBDOBIE A ZHORŠENÁ KVALITA OVZDUŠIA

Pre zimné obdobie typická teplotná inverzia spôsobuje **zhoršený rozptyl zdraviu škodlivých znečisťujúcich látok v ovzduší**, ktorých koncentrácie sa preto zvyšujú a dokonca môžu medzi sebou reagovať.

Obyvatelia viacerých slovenských regiónov sú dlhodobo vystavení zvýšenej koncentrácii rôznych škodlivých látok ako sú napríklad aj drobné prachové častice PM 10 a PM 2,5, ktoré podľa viacerých štúdií spôsobujú astmu, kardiovaskulárne problémy, či dokonca predčasné úmrtia. Pôvodcami drobných škodlivých prachových častíček sú priemyselné emisie, spaľovne, doprava a čiastočne aj nárast spaľovania tuhých palív počas vykurovacieho obdobia.

Na prevádzku mobilnej meracej stanice SHMÚ v Rovinke nám dotáciou prispel Bratislavský samosprávny kraj

Kvalita ovzdušia u nás v obci a jej okolí je ovplyvňovaná aj smerom a rýchlosťou vetra, rozptylovými podmienkami aj emisiami z rôznych zdrojov ako sú napríklad veľké zdroje znečisťovania ovzdušia Slovaft a spaľovňa ZEVO (mestská Spaľovňa komunálneho odpadu OLO), a zdroje ako dočasná Obaľovňa živičných zmesí Ketelec (asfaltáreň), nelegálna skládka známa pod starým názvom „Vassal Eko“, betonárka v katastri Podunajských Biskupíc, výstavba D4R7, vo vykurovacom období aj spaľovanie tuhých palív v domácnostiach a v neposlednom rade hustá doprava.

Kvalitu ovzdušia ovplyvňujú aj niektoré domácnosti tým, aké spaľovacie zariadenia na vykurovanie používajú a čo v nich spaľujú. Nevhodné spôsoby vykurovania prispievajú k zvýšenej tvorbe emisií, ktoré dýchame.

Aplikáciu *dnesdycham.sk* venovanú kvalite ovzdušia Ministerstvo životného prostredia SR v spolupráci so Slovenskou agentúrou životného prostredia a SHMÚ predstavilo začiatkom novembra 2020 s cieľom **zvýšiť povedomie a informovanosť verejnosti v oblasti kvality ovzdušia na Slovensku** v rámci projektu LIFE IP - Zlepšenie kvality ovzdušia. Aplikácia má súčasne zvyšovať povedomie verejnosti ohľadne ovzdušia a podporovať zmeny správania, ktoré môžu mať bezprostredný vplyv na zlepšenie kvality ovzdušia.

Pevné prachové častice PM 10 a PM 2,5, NO₂ (oxid dusičitý) a O₃ (škodlivý prízemný ozón) sa v súčasnosti vo všeobecnosti považujú za tri znečisťujúce látky, ktoré najvýznamnejšie vplývajú na ľudské zdravie. V našej oblasti sa odporúča pravidelne **sledovať aj koncentrácie benzénu**. Dlhodobé vystavenie vplyvu týchto znečisťujúcich látok a vystavenie týmto látkam môže viesť k rôznym závažným zdravotným následkom.

Znečisťujúce látky vypustené do ovzdušia v jednej krajine sa môžu preniesť do atmosféry, čo v iných krajinách spôsobí zlú kvalitu ovzdušia alebo k nej prispeje. Znečistenie ovzdušia je Svetovou zdravotníckou organizáciou považované za najvýznamnejšie environmentálne riziko pre ľudské zdravie.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/107/ES z 15. decembra 2004 v bode (3) uvádza: "Vedecké dôkazy ukazujú, že arzén, kadmium, nikel a niektoré polycyklické aromatické uhľovodíky (PAU) sú pre ľudí genotoxickými karcinogénmi a že neexistuje identifikovateľný prah, pod ktorým tieto látky nepredstavujú **riziko pre ľudské zdravie**. Na naše zdravie a životné prostredie vplývajú prostredníctvom koncentrácií v okolitom ovzduší a prostredníctvom depozície.

Vzhľadom k tomu, že PAU je rozsiahla skupina chemických zlúčenín, pre ich laboratórne stanovenie bola vo všeobecnosti zvolená ako referenčná zlúčenina **benzo(a)pyrén (BaP)**, ktorý sa v súčasnosti **monitoruje aj u nás v Rovinke prostredníctvom mobilnej meracej stanice SHMÚ**. BaP je karcinogénna znečisťujúca látka vzbudzujúca rastúce obavy. Koncentrácie BaP v mnohých mestských oblastiach sa pohybujú nad prahovými hodnotami stanovenými na ochranu ľudského zdravia, a to najmä v strednej a východnej Európe.

V tomto období odporúčam častejšie sledovanie webovej stránky Slovenského hydrometeorologického ústavu - **Spravodajstvo kvality ovzdušia** a **Varovný systém kvality ovzdušia**, a informácie o **aktuálnej kvalite ovzdušia**, ktoré nájdeme aj v **novej webovej aplikácii dnesdycham.sk**.

Na prevádzku mobilnej meracej stanice sme dostali 1 500 € z dotačného programu Bratislavského samosprávneho na projekty so všeobecne prospešným účelom.

V Rovinke dňa 27.11.2020

Napísala:

Ing. Veronika Basta

predsedníčka komisie ochrany životného prostredia

a verejného poriadku, poslankyňa Obecného zastupiteľstva v Rovinke